

**ANALYSE AF DET INTERNATIONALE
UDVIKLINGSSAMARBEJDE
I FINANSLOVSFORSLAGET FOR 2023**

JESPER HELDGAARD
TIMBUKTU FONDEN OKTOBER 2022

DANMARK
FØRST

HIGHLIGHTS

DENNE
ANALYSE
VISER BLANDT
ANDET AT

For første gang – måske nogensinde – **bliver et europæisk land, Ukraine,** den største modtager af dansk udviklingsbistand, både i 2022 og 2023.

Faktisk indtager Ukraine kun andenpladsen, for **førstepladsen indtages igen af Danmark,** fordi modtagelsen af ukrainske flygtninge finansieres krone-til-krone af udviklingsbistanden.

Selv om dansk bistand i 2023 når over 20 milliarder kr., så **falder det beløb,** der går til egentlig udviklingsbistand.

Det ser ud til at **knibe med at få brugt de mange millioner** afsat til regeringens ellers højprofilerede ”nærområde- og migrationsindsatser”.

De forventede udbetalinger til **danske samarbejdslande i Afrika** falder med 20 pct. i 2023.

Regeringen når sit mål om, **at 30 pct. af bistanden skal være grøn** – men kun ved at beregne de 30 pct. af noget af udviklingsbistanden.

Selv om mange lande fortsat slås med COVID 19-pandemien, **falder den danske støtte til sundhed** i 2023.

Udviklingspolitisk Råd, **udviklingsministerens faglige og strategiske rådgivere,** stiller sig mere og mere kritisk over for den måde, udviklingsbistanden udmøntes på.

Også fra flere **udviklingsordførere** fra partierne bag strategien ”Fælles om Verden” lyder kritiske røster.

FORORD

Danmark først!

Når regeringen skal fordele udviklingsbistanden, er det modtagerland, der står forrest i køen – Danmark. Det står lysende klart med FFL23. Mere end 3 milliarder kr. reserveres på forhånd til at dække udgifter i Danmark til at modtage de 50.000 flygtninge fra Ukraine, regeringen forventer vil søge til Danmark i 2022 og 2023. Linjen blev lagt allerede i foråret 2022, da 2 milliarder kr. af 2022-bistanden til verdens fattige røg – også for at dække flygtningeudgifter i Danmark. Tanken om, at bare nogle af de udgifter kunne dækkes på anden vis, er regeringen helt fremmed, selv om den selv kalder dansk økonomi bomstærk, og selv om Danmark økonomisk er kommet mere end helskindet gennem COVID-19-pandemien – i 2021 landede Danmarks bruttonationalindkomst (BNI) næsten 200 milliarder kr. over det forventede.

Og selv om verdens fattigste rammes langt hårdere end Danmark af COVID 19-pandemi, klimaforandringer og øgede fødevarepriser som

følge af Ukraine-krigen, så afviser regeringen at hæve udviklingsbistanden over de 0,7 pct. af BNI, som tidligere har været et absolut minimum – og som svarer til niveauet for 40 år siden.

Og når resten af pengene så skal fordeles, så er det også i stigende grad danske interesser først: Kosovo udlejer fængsler til Danmark – og får dansk udviklingsbistand. Rwanda samarbejder om at modtage flygtninge fra Danmark – og får dansk udviklingsbistand. Som tre seniorforskere fra DIIS bemærkede i en analyse i Politiken i maj: "Danmarks udviklingsbistand er i høj grad kommet til at handle om, ja, Danmark."

ALLE TAL I MILLIONER KR.	BLÅ FINANSLOV 2019	RØD FINANSLOV 2022	S FORSLAG 2023
Bilateral bistand	3.888,8	3.405,3	3.637,6
Bistand gennem danske civilsamfundsorganisationer	945,4	1.002,5	1.068,5
Naturressourcer, energi og klimaforandringer	630,0	2.063,3	1.858,1
Oplysning	58,0	64,0	81,3
Multilateral bistand gennem FN m.v.	1.996,7	2.006,0	1.957,2
Udviklingsbanker, -fonde og EU	2.014,2	1.572,6	1.572,6
Partnerskaber for fair og bæredygtig vækst	1.675,5	1.138,0	1.263,0
Humanitær bistand	2.600,0	2.700,0	2.700,0
Reserver	-39,7	155,2	-21,9
I ALT §06.3 1)	13.769,9¹⁾	14.786,3²⁾	13.942,6³⁾
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	1.315,3	1.797,3	2.323,2
Udgifter til modtagelse af flygtninge i Danmark	509,0	276,3	3.046,9
Administration af udviklingsbistanden	726,6	1.052,2	1.052,2
I øvrigt under ulandsrammen	143,0	246,7	243,4
ULANDSRAMME (0,7 PCT. AF BNI)	16.269,8	18.158,7³⁾	19.383,8
Efterregulering	182,8	-529,4	1.274,6
Ekstra klimabistand 3)		100,0	
BISTANDSBUDGET I ALT	16.452,6	17.729,3	20.657,4

¹⁾Inklusive efterregulering for 2017 på 182,8 mio. kr. ²⁾Inklusive efterregulering for 2020 på -529,4 mio. kr. ³⁾Inklusive efterregulering for 2021 på 1.274,6 mio. kr.

2021

NEDSLAG SIDEN FFL22

1. SEPTEMBER

Hård kritik fra OECD DAC

Regeringens flygtningepolitik truer Danmarks internationale ry, advarer OECD' Udviklingskomité (DAC) i sin gennemgang af dansk udviklingsbistand. Rapporten kommer blot to dage efter regeringens finanslovsudspil og advarer om, at det gode, internationale renommé, Danmark har opbygget gennem årtier i kraft af sin udviklingsbistand, risikerer at blive sat over styr pga. den flygtninge- og asylpolitik, Danmark har ført de seneste år. Evalueringen nævner specifikt regeringens ambition om at flytte asylbehandlingen ud af Danmark og oprette modtagecentre uden for Europas grænser.

DET ER NEGATIVT, HVIS DENNE INDSATS
(MIGRATION) BLIVER SPÆNDT FOR EN
INDENRIGSPOLITISK DAGSORDEN

SUSANNA MOOREHEAD, FORMAND FOR OECD'S UDVIKLINGSKOMITE (DAC)

X 250.000

12. OKTOBER

Danmark donerer 250.000 vaccinedoser til Rwanda

Danmark skænker COVID-19-vacciner til Rwanda, der også er i spil til at huse et modtagecenter for asylansøgere, der afvises af Danmark.

12. OKTOBER

Afrikanske og danske unge skal rådgive udviklingsministeren

Flemming Møller Mortensen annoncerer, at han har nedsat et panel af seks danske unge og otte afrikanske unge fra lande, hvor Danmark er engageret med udviklingssamarbejde. Panelet skal sikre, at den del af det danske udviklingssamarbejde, der vedrører unge, tager afsæt i unges perspektiver og behov.

28. OKTOBER

Udviklingspolitisk Råd advarer Danida mod greenwashing

Det er lige flot nok, at Danmark medregner alle 800 mio. kr. til et regionalprogram i Sahel som klimabistand, når programmet også har en række andre formål end klima, vurderer Udviklingspolitisk Råd, der dog godkender programmet med en række forbehold. Det fremgår af det officielle referat fra mødet, omtalt i Globalnyt 30. november.

29. OKTOBER

Statsministeren taler om udenrigs-, men ikke om udviklingspolitik

Statsminister Mette Frederiksen er hovedtaler ved Det Udenrigspolitiske Selskabs 75-års jubilæum. 35 minutter taler statsministeren. Meget om sikkerhed, klima og Danmark som grønt foregangsland og om migration, men intet om det klassiske og internationalt anerkendte danske udviklingssamarbejde. Til allersidst nævner hun dog, at Danmark lever op til FN-målet om at give mindst 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand.

2021

NEDSLAG SIDEN FFL22

4. NOVEMBER

Klimapenge omdirigeret til COVID-19

Dansk klimabistand i 2020 landede 100 mio. kr. under det budgettede i finansloven, selv om der var sat ekstra penge af. Det viser en opgørelse fra INKA Consult. Udviklingsministeren erkender, at det er rigtigt, og at det skyldes de særlige COVID-19-hjælpepakker.

3. NOVEMBER

Støttepartier bekymrede over udviklingspolitikken

Udviklingsordførerne for regeringens tre støttepartier tager i Altinget afstand fra regeringens finanslovsforslag for 2022 og kritiserer det for ikke at flygte med den netop vedtagne strategi "Fælles om Verden". "Vi er bekymrede over en udviklingspolitik, der kerer sig for meget om at holde flygtninge ude end om at skabe langsigtet og rettighedsbaseret udvikling, der skal bidrage til mere velstand og frihed i verdens fattigste lande."

” ” Fattigdomskriteriet er ikke længere afgørende i valget af partnerlande

ANNE METTE KJÆR, PROFESSOR I STATSKUNDSKAB (ALTINGET 3. NOVEMBER)

6. DECEMBER

Aftale om FL22 – same procedure as last year

Aftale mellem regeringen og SF, R, EL A og KD om finansloven for 2022 afsætter – som i de to foregående år – ekstra penge til klimaindsatser ud over de 0,7 pct. af BNI. I 2022 bliver det til 100 mio. kr. ekstra. Men modsat de to foregående år nævner aftalen ikke fortsat dansk modtagelse af kvoteflygtninge.

8. NOVEMBER

Ekstra klimapenge udmøntes

I finanslovsaftalen for 2021 lovede regeringen at afsætte 100 mio. kr. i ekstra klimabistand. Partierne bag aftalen enes om, at de skal gå til Fonden for de Mindst-udviklede Lande.

16. DECEMBER

Fængselspladser udløser udviklingsbistand

Regeringen annoncerer, at Kosovo de kommende år skal modtage cirka 45 mio. kr. årligt i udviklingsbistand fra Danmark. Det sker dagen efter en politisk aftale i Danmark om kriminalforsorgen, der bl.a. giver grønt lys for, at Danmark kan leje 300 fængselspladser i Kosovo til at huse udvisningsdømte, der opholder sig i danske fængsler. Regeringen siger i en pressemeddelelse ligeud, at beslutningen bistand til Kosovo er taget "i forbindelse med aftalen om at leje fængselspladser i Kosovo."

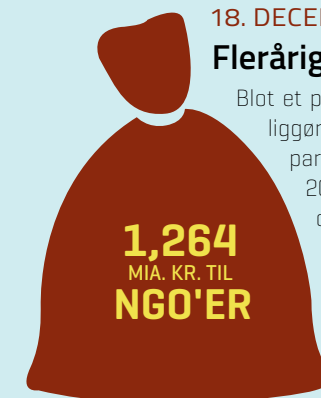
17. DECEMBER

Udviklingsordførere slår i bordet over for ministeren

Selv om hele otte af Folketingets partier lagde stemmer til den nye udviklingspolitiske strategi "Fælles om Verden" i juni, så kører regeringen sololøb og fører en udviklingspolitik, der ligger langt fra strategien, lyder kritikken fra de udviklingspolitiske ordførere Christian Juhl [EL] og Katarina Ammitzbøll [K] på et samråd med udviklingsminister Flemming Møller Mortensen i Folketingets Udenrigsudvalg.

18. DECEMBER

Flerårig milliard-aftale med NGO'er klar

Blot et par uger inden kalenderen skifter til 2022, offentliggør Udenrigsministeriet en aftale om 18 strategiske partnerskaber med danske NGO'er, som hvert år fra 2022 til og med 2025 fordeler 1,264 milliarder kr. om året mellem NGO'erne. Der er to nye navne blandt de strategiske partnere: Verdens Skove og SOS Børnebyerne. Folkekirkens Nødhjælp er som tidligere topscorer, nu med 200 mio. kr. om året mod tidligere 193 mio. kr. De nye aftaler lægger øget vægt på humanitære indsatser, og det betyder, at Mellemfolkeligt Samvirke og Oxfam Ibis vil få lavere Danida-tilskud.

20. DECEMBER

Afløser for Danida-magasin annonceres

Godt et år efter, at Udenrigsministeriets Magasinet 360° [tidligere "Udvikling"] udkom sidste gang i oktober 2021, er afløseren parat, og det bliver ikke et nyt magasin. Journalistbureauet TANK – i et samarbejde med bl.a. PlanBørnefonden – vinder idékonkurrencen om at skabe et nyt globalt medie med et årligt Danida-tilskud på 2 mio. kr. Det nye medie, "Tingenes verden", får 13-29-årige danskere uden den store grundinteresse i globale forhold som sin primære målgruppe, og de skal nås på utraditionel vis ved at tage udgangspunkt i genstande, der fylder i unges hverdag.

2022

NEDSLAG SIDEN FFL22

VERDEN
I CHOK

timbuktu
FONDEN

11. JANUAR

God økonomi i at hjælpe i nærområder

Danmark kunne give 210 afghanske flygtninge i Pakistan nødhjælpspakker eller over 300 børn katastrofepakker for de 100.000 kr., vi bruger på at huse én flygtning her i landet, hedder det i ny publikation fra Udenrigsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet. Ekspert an- fægter regnestykket.

16. JANUAR

Danmark lancerer ny millionstøtte til Ukraine

Godt en måned inden Ruslands invasion af Ukraine annoncerer regeringen et omfattende støt- teprogram på 164 mio. kr. til landet. Indsatsen er en del af et nyt naboskabsprogram, der an- nonceres ugen efter. Det er på i alt til 875 mio. kr. i perioden 2022-2026 og går primært til Ukraine, men programmet kan også støtte indsatser i Be- larus, Moldova, Armenien og Aserbajdsjan.

31. JANUAR

Ny udenrigs- og sikkerhedspoli- tisk strategi bekræfter ny kurs

Den nye strategi fastslår endnu engang, at ud- viklingsbistanden skal omlægges, så indsatsen i nærområderne styrkes, særligt i Afrika. Samtidig skal Danmark "i udgangspunktet ikke give lang- sigtet udviklingsbistand til lande, der nægter at samarbejde om at modtage egne statsborgere".

24. FEBRUAR

Rusland invaderer Ukraine

Det kommer ikke helt uventet, at Rusland invaderer Ukraine. Alligevel er verden i chok over den militære operation, præsident Putin sætter i gang. Rusland angriber nemlig større byer i hele Ukraine og går ikke 'bare' efter Ukraines østlige regioner med store rus- siske mindretal. Europa er ramt af krig. "Det er et mørkt kapitel i europæisk historie, vi er stået op til," siger udenrigsminister Jeppe Kofod og kalder invasionen en skamplet på Rus- lands historie. Krigen kommer også til at sætte et stærkt præg på den danske udviklingsbistand. Allerede den følgende dag sender Danmark 50 mio. kr. i humanitær hjælp til Ukraine, og det bliver blot den første af adskillige Ukraine-bevillinger.

4. MARTS

Særlov åbner Danmark for Ukraine-flygtninge

Udviklingsministeren besøger den ukrainske grænse samtidig med, at et bredt flertal i Folketinget indgår en aftale, der gør det muligt for ukrainske flygtninge hurtigt at få meddelt en opholdstilladelse i Danmark, så de kan starte i skole, på en uddannelse eller i et arbejde. På dét tidspunkt er der registreret ca. 160 asylansøgninger fra ukra- inske statsborgere i Danmark i 2022. Hvor stort tallet kan blive, er usikkert.

14. MARTS

Ukraineflygtninge skal finansieres af udviklingsbistanden

Det bliver udviklingsbistanden, der skal finansiere udgifterne til ukrainske flygtninge. Det fremgår af det lovforslag, regeringen fremsætter som følge af aftalen fra 4. marts om en særlov. Regeringen skønner, at 20.000 ukrainere vil søge til Danmark i 2022, og at det vil lægge beslag på 2,6 milliarder kr. af udviklingsbistanden i 2022 og 2023.

Hvis vi selv bliver den største modtager af vores egen udviklingsbistand, så er det en hån mod bistandens eksistensberettigelse og dermed de danske indsatser.

17 DANSKE ORGANISATIONER I OPRÅB TIL REGERINGEN 16. MARTS

24. MARTS

2 milliarder kr. af udviklings- bistanden i 2022 'ompriori- teres' til ukrainske flygtninge

"Danmark er blevet et nærområde efter Ruslands angrebskrig på Ukraine." Sådan indleder Udenrigsministeriet en presse- meddelelse, der annoncerer besparelser og udsættelser for i alt 2 milliarder kr. i den planlagte udviklingsbistand for 2022 for at dække udgifter til ukrainske flygtninge i Danmark. Omprioriteringen er lavet så 'skånsomt' som muligt og betyder bl.a., at indsatser til i alt 270 millioner kr. i urohær- gede Burkina Faso og Mali udskydes. Men hårdest går det ud over regeringens højpro- filerede migrationsindsats, der nedjusteres med 480 af de afsatte 625 millioner kr. i 2022.

2022

NEDSLAG SIDEN FFL22

31. MARTS

"Vi må ikke glemme Afghanistan"

"Lige nu er alles øjne med god grund rettet mod Ukraine. Men vi glemmer ikke Afghanistan," understreger udviklingsministeren og annoncerer i forbindelse med en FN-konference om Afghanistan et dansk bidrag på 350 millioner kr. til landet.

3. APRIL

Udviklingsministeren besøger Niger

Under sit besøg i landet varsler Flemming Møller Mortensen et nyt fireårigt landeprogram, der fortsat vil have vand som et af sine fokusområder.

7. APRIL

Bekymring i Udviklingspolitisk Råd

Udviklingsministeren er til møde i Udviklingspolitisk Råd, der ikke blot udtrykker stærk bekymring for, at dansk bistand til verdens fattige omdirigeres til Ukraine, men også kritiserer den politiske beslutning om at udfase dansk bistand til og lukke ambassaden i Tanzania til fordel for øget fokus på skrøbelige stater, hvor det har vist sig svært at bruge pengene effektivt. Bruger vi bistanden, hvor den gavner mest? spørger rådet.

12. APRIL

Dansk bistand i 2021 sætter bundrekord

I 2021 nåede dansk bistand for første gang siden 1978 ned på 0,70 procent rent af BNI fremgår det af OECD's Udviklingskomité's foreløbige tal for den globale udviklingsbistand i 2021. Det er et fald fra 0,72 pct. i 2020. Men selv om den danske bistand set i forhold til vores rigdom faldt en smule, så steg den i absolutte tal med næsten 3 procent i forhold til 2020, og det sendte for første gang nogensinde den årlige danske bistand op over 18 milliarder kr.

21. APRIL

Ny redegørelse skal skabe folkelig debat om Danmarks udviklingspolitik

Udviklingsministeren fremlægger for første gang den årlige redegørelse for Danmarks udviklingspolitik, der blev indført med den nye strategi, "Fælles om Verden", i 2021. Den er på 22 sider, der beskriver en verden, der med krigen i Ukraine, COVID-19, klimaforandringer med meget mere er af lave, og et dansk udviklingssamarbejde, der konstant må omstilles for "at skabe en bedre verden for verdens mange fattige og samtidig en mere retfærdig og tryk verden for os selv," som ministeren udtrykker det.

”Vi har mange formål med vores udviklingspolitik, og heri ligger også sikkerhedspolitik og at passe på Danmark

FLEMMING MØLLER MORTENSEN TIL POLITIKEN, 22. APRIL

24. APRIL

Kronprinsessen og udviklingsministeren besøger Bangladesh

Det er et land i "rivende økonomisk udvikling, men samtidig et af de mest klima-udsatte i verden," kronprinsesse Mary og Flemming Møller Mortensen besøger. Besøget betyder ikke, at Danmark nu vil fastholde sit udvidede partnerskab med Bangladesh, som det ellers blev nævnt i den nye, udviklingspolitiske redegørelse. Det er stadig planen, at samarbejdet nedrodes til målrettet med fokus på grøn og bæredygtig udvikling.

8. MAJ

"Har Danmark et reelt udviklingssamarbejde?"

Sådan lyder spørgsmålet fra tre seniorforskere fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) i Politiken. Deres analyse mere end antyder, at de mener, svaret er nej. De henviser bl.a. til, at dansk støtte til verdens fattigste lande er næsten halveret fra 2010 til 2019 i forhold til det danske BNI, og at den danske bistand i stigende grad styres af danske interesser.

11. MAJ

Kritisk debat af redegørelsen i Folketinget

Debatten om den udviklingspolitiske redegørelse kulminerer med en timelang debat i Folketinget. Politikerne er enige om at hilse redegørelsen og debatten velkommen, men kalder også redegørelsen en tynd kop te og efterlyser mere grundige redegørelser fremover og en reel vilje fra regeringen til at tage Folketingets partier med på råd i udviklingspolitikken.

12. MAJ

Længe ventet pulje har fået navn: OpEn

Civilsamfund i Udvikling [CISU] annoncerer, at CISU sammen med Fonden Roskilde Festival har vundet opgaven med at forvalte Udenrigsministeriets nye oplysnings- og engagementspulje, der skal afløse den oplysningspulje, Udenrigsministeriet lukkede i foråret 2020 og lod afløse af en midlertidig engagementspulje i 2020-21. Der var i øvrigt ingen andre, der bød. Den nye pulje har også fået navn, OpEn, og melder 5. oktober som første ansøgningsfrist.

2022

NEDSLAG SIDEN FFL22

16. MAJ

GLOBUS er ved at være køreklar

Endnu en pulje er ved at være klar, GLOBUS, der både skal afløse Genbrug til Syd og som noget nyt støtte udveksling i Syd for danske elever, studerende og lærlinge. Også her var der kun ét bud på opgaven som puljeforvalter. Det kom fra Center for Kirkeligt Udviklingssamarbejde [CKU] i samarbejde med Ulandssekretariatet, fagbevægelsens udviklings- og bistandsorganisation, der naturligt nok derfor vandt opgaven med at fordele de 18,8 mio. kr. årligt til de to formål. Første ansøgningsfrist bliver allerede 1. september.

17. MAJ

Dansk udviklingsbistand til civilsamfund er unik – og den virker

Der er store roser til den udviklingsbistand, Danmark kanaliserer gennem civilsamfundsorganisationer i ny evaluering, der dog også efterlyser større risikovillighed fra de danske organisationer og bedre dokumentation for, hvordan indsatserne virker.

20. MAJ

Dansk diplomati styrkes med fokus på sikkerhed

Partierne bag det nationale kompromis om dansk sikkerhedspolitik er enige om at styrke "Danmarks diplomatiske kampkraft" med i alt 110 mio. kr. de kommende to år. De danske repræsentationer ved FN, EU og Nato og ambassader i Østeuropa styrkes, men ikke de danske ambassader i Syd.

28. JUNI

Nyt dansk partnerskab skal hjælpe med at genopbygge Ukraine

Regeringen, dansk erhvervsliv og fagbevægelse annoncerer et partnerskab, som skal stå klar med hjælp, når de krigshærgede byer i Ukraine skal genopbygges. I første omgang vil partnerskabet fokusere på genopbygningen af den ukrainske havneby, Mykolajiv. Men hjælpen skal på sigt også omfatte andre dele af Ukraine. Udviklingsminister Flemming Møller Mortensen varsler, at udviklingsbistanden kommer til at spille en nøglerolle.

30. JUNI

Udviklingspolitisk Råd fraråder bistand til Kosovo

På et dramatisk møde fraråder Udviklingspolitisk Råd helt usædvanligt udviklingsministeren at gå videre med regeringens planer om at indlede et udviklings-samarbejde med Kosovo og om at neddrøse bistanden til Bangladesh.

12. AUGUST

Danmark tager 200 kvoteflygtninge fra Rwanda

For tredje år i træk skal de 200 kvoteflygtninge, Danmark i år siger ja til at modtage, komme fra Rwanda annonce-rer udlændinge- og integrationsminister Kaare Dybvad Bek og tilføjer: "Rwanda er et land, der tager et kæmpe ansvar, når det gælder flygtninge."

17. AUGUST

Støjberg vil finansiere barsel i Danmark med udviklingsbistand

Inger Støjbergs nye parti, Danmarksdemokraterne, præsenterer sit første politiske udspil. Danske familier skal have ret til ni ugers ekstra barsel. Forslaget vil koste 2,6 milliarder kr., som skal tages af udviklingsbistanden.

18. AUGUST

Udenrigsministeriet vil åbne et projektkontor i Rwanda

Udenrigsministeriet annoncerer åbningen af et projektkontor med to udsendte i Rwanda i anden halvdel af 2022 for at styrke samarbejdet med Rwanda med fokus på bl.a. klima, god regeringsførelse, samt samarbejde på asyl – og migrationsområdet i forlængelse af de to samarbejdsaftaler, som Rwanda og Danmark indgik i 2021.

24. AUGUST

Hvidbog om styrket dansk FN-engagement

"Som et lille land har vi en helt eksistentiel interesse i, at der gælder fælles spilleregler for det internationale samarbejde," skriver tre ministre i forordet til en hvidbog, der begrundet og uddyber, hvorfor regeringen styrker Danmarks FN-engagement og arbejder for en dansk plads i FN's Sikkerhedsråd i 2025-2026.

I krigens og klimaets tegn

”Finansloven står i krigens og klimaets tegn”. Sådan lyder overskriften på den pressemødelelse, Udenrigsministeriet udsendte, da regeringen lancerede FFL23 og sine Udenrigspolitiske Prioriteter 2023-2026, og pressemødelelsen handler da også mest om Ukraine efterfulgt af et par afsnit om klimabistanden.

Regeringen konstaterer, at: ”krigen i Ukraine har også forværret den globale fødevarekrise, som rammer de fattigste og skrøbeligste lande hårdt.” Det får nu ikke regeringen til at hæve bistanden i 2023 til mere end 0,7 pct. af BNI. Dét niveau fastholdes, og det gør de ”fattigste og skrøbeligste” lande til dobbelt tabere, for den ekstra hjælp, regeringen annoncerer til Ukraine, og de rekordhøje 3 milliarder kr., der reserveres til at dække udgifter til at modtage flygtninge i Danmark i 2023 – langt de fleste fra Ukraine – skal alt sammen finansieres af udviklingsbistanden.

Krisekasse på 300 mio. kr.

”Vi skal give mere støtte til lande, der er ramt af blandt andet fødevare-krisen,” hedder det ganske vist også i presseudtalelsen fra udviklingsministeren, der annoncerer en ”ekstra hjælpepakke til de globale afledte effekter af krigen i tillæg til Danmarks langsigtede fødevare- og økonomiske hjælp til sårbare lande, særligt i Afrika”. Hjælpepakken til de fattigste og skrøbeligste lande får navnet ”krisekassen” og er på 300 mio. kr. Det svarer til en tredjedel af de 900 mio. kr., regeringen vil afsætte i 2023 til Ukraine og øvrige østlige nabolande.

Underspillet rekord

Med FFL23 har den danske udviklingsbistand på blot et enkelt år udsigt til at stige med næsten 3 milliarder kr. og for første gang nogensinde runde 20 milliarder kr. på bare ét år. Men de rekorder gjorde regeringen ikke noget ud af ved lanceringen. Sikkert af flere grunde: Først og fremmest vel fordi næsten hele stigningen er afsat til udgifter i Danmark til at modtage flygtninge fra netop Ukraine. Den post mere end tidobles fra 276 mio. kr. i år til svimlende 3.047 mio. kr. næste år. Så højt har beløbet ikke været siden 2016, og det vil igen gøre Danmark til den største modtager af dansk udviklingsbistand.

En anden grund til, at regeringen ikke gør et stort nummer ud af rekorderne, kan være, at de ikke er et resultat af, at regeringen pludselig har ændret politik og lægger op til en bistand, der overstiger 0,7 pct. af det danske BNI.

Dansk bistand reelt på 0,75 pct. af BNI i 2023

Selv om regeringen i sit finanslovsforslag fastholder, at den danske udviklingsbistand ikke skal hæves over de sædvanlige 0,7 pct. af BNI i 2023, så svarer de godt 20,6 milliarder kr., regeringen budgetterer med at bruge på udviklingsbistanden i 2023, faktisk til ca. 0,75 pct. af Danmarks forventede BNI i 2023. Forklaringen er den såkaldte reguleringsmekanisme, der blev indført i 2017 for at håndtere store og pludselige udsving i udgifterne til at modtage flygtninge og uventede ændringer i BNI med mere.

Sidste år betød efterreguleringen for 2020, at udviklingsbistanden i 2022 blev reduceret med 529 mio. kr. og derfor faktisk landede på blot 0,68 pct. af BNI. Årsagen var, at COVID-19 betød uforudset lavvækst i dansk økonomi og BNI i 2020. Men i år er situationen den modsatte, og det skyldes, at den danske økonomi i 2021 ikke blev slet så hårdt ramt af COVID-19 som forventet i 2020. Det realiserede BNI for 2021 blev så meget højere, at udviklingsbistanden i 2021 skulle have været hele 1.304,8 mio. kr. højere for at nå 0,7 pct. af BNI. Til gengæld blev nogle udgifter i 2021 – flygtningemodtagelse og EU-bistand – lidt større end skønnet. Tilsammen gør det, at den endelige efterregulering for 2021 havner på +1.274,6 mio. kr., som altså i kraft af reguleringsmekanismen tilføres udviklingsbistanden i 2023.

Færre penge til de fattige

Selv om det samlede budget for udviklingsbistanden stiger med mere end 3 milliarder kr. næste år, bliver der færre penge til egentlig udviklingsbistand i 2023 end i 2022.

Bistanden til udviklingslandene på \$6.3 på finansloven falder med mere end 300 mio. kr. Fra 14.356,9 mio. kr. i 2022 til 13.942,6 i 2023. Forklaringen er også her eksplosionen i udgifter til flygtningemodtagelse i Danmark, der finansieres uden for \$6.3.

Kosovo er med, men ikke Rwanda

Selv om Udviklingspolitisk Råd på sit møde i juni ikke kunne anbefale udviklingsministeren at genoptage dansk bistand til Kosovo, der blev afsluttet i 2015, så er det energiprogram i Kosovo, Rådet ikke kunne sige ja til, med i finanslovsforslaget for 2023 med et tilsagn på godt 131 mio. kr.

Derimod er der i finanslovsforslaget absolut intet om det kommende – og kontroversielle – danske bistandssamarbejde med Rwanda, hvor regeringen ellers har annonceret, at Danmark i 2022 vil åbne et repræsentationskontor for at indlede et bistands-samarbejde parallelt med bestræbelserne på at få en aftale om, at Rwanda opretter et modtagecenter for asylansøgere, Danmark afviser. Men der er ikke afsat midler til Rwanda, hverken i finanslovsforslaget eller i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter, der dækker helt frem til og med 2026.

”Når der tages penge fra udviklingsbistanden, betyder det, at der tages penge fra fattigdomsbekæmpende indsatser i eksempelvis Somalia og Burkina Faso. Behovet for udviklingsbistand har aldrig været større.

LARS KOCH, GENERALSEKRETÆR I OXFAM IBIS, 31. AUGUST 2022 (PM FRA OXFAM)

Verden sat 6 år tilbage

Konsekvenserne af de seneste års mange globale kriser forårsaget af bl.a. COVID-19 og klimaforandringer rammer hårdt – ikke mindst i verdens fattigste lande. Det blev bekræftet, da FN's Udviklingsprogram [UNDP] 8. september fremlagde sin årlige rapport for ”menneskelig udvikling”. Ni ud af ti af verdens lande noterede et fald fra 2020 til 2021 i indekset, der måler de enkelte landes niveau for uddannelse, sundhed og levestandard. Det er andet år i træk, at verden samlet oplever et fald, og det er første gang i 32 år, at der sker et fald to år i træk. Det betyder, at verden samlet set er sat tilbage til niveauet fra 2016.

UNDP advarer samtidig om, at krigen i Ukraine og dens mange efterdønninger, bl.a. i form af øget fødevaresikkerhed og stigende priser på fødevarer og energi, gør verdens fattige og udsatte ekstra sårbare.

”I en verden af usikkerhed har vi brug for fornyet global solidaritet og vilje til at tackle vore indbyrdes forbundne udfordringer

ACHIM STEINER, UNDP'S CHEF, VED LANCERING AF RAPPORT

UDGIFTER TIL FLYGTNINGE-MODTAGELSE I DANMARK TAGET FRA UDVIKLINGSBISTANDEN I MIO. KR.

2023

3.047

2022
275

SAMLET DANSK BISTAND INKL. EFTERREGULERING I MIO. KR.

0,7 PCT. AF BNI: 19.383,8

+1.274,6

Klima og miljø

30 pct.-målet nået – med en fodnote

”Med finanslovsforslaget for 2023 indfrier regeringen sin ambitiøse målsætning fra finanslovsforslaget for 2022 om, at mindst 30 pct. af bistanden til udviklingslandene skal være grøn.” Sådan lyder det både i teksten til finansloven for 2023 og i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2023-2026. Men faktisk udgør den grønne bistand i 2023 på i alt 4,209 milliarder kr. kun 20 pct. af Danmarks samlede bistand.

Når regeringen alligevel kan sige, at den lever op til sin målsætning, så skyldes det en teknisk detalje, som sjældent bliver nævnt, nemlig at de 30 pct. ikke skal beregnes på basis af den samlede udviklingsbistand, men ’kun’ på basis af bistanden til udviklingslandene under §6.3 i finansloven, i 2023 næsten 14 milliarder kr. Her er store poster som udgifter til flygtningemodtagelse i Danmark, administration af udviklingsbistanden og størstedelen af bistanden via EU ikke regnet med. I alt mere end 6 milliarder kr., som altså tæller med i Danmarks officielle udviklingsbistand, men ikke, når regeringen opgør andelen af den grønne bistand.

675 ekstra grønne millioner

De 4,2 milliarder kr. til klima og miljø i 2023 er en stigning på 675 mio. kr. i forhold til 2022. Og dét selv om den ’grønne’ konto på Finansloven, ”Naturressourcer, energi og klimaforandringer”, faktisk står til et fald i forhold til 2022 på mere end 200 mio. kr. og lander på 1.858 mio. Til sammenligning var der, da Danmark senest havde en ’blå finanslov’ (i 2019), afsat 630 mio. kr. til ”Naturressourcer, energi og klimaforandringer”.

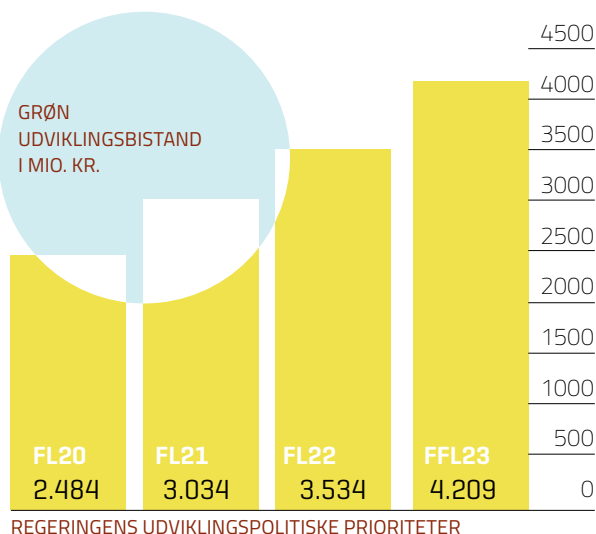
Grøn energi i Kosovo tæller med

Når den samlede grønne bistand når op på 4,2 milliarder kr. i 2023, så skyldes det, at regeringen medregner en række indsatser fra andre konti som grønne. Det gælder f.eks. de dele af Danmarks bilaterale landeprogrammer i Niger, Uganda, Burkina Faso, Mali og Bangladesh, der handler om klima, energi, vand mm. Også dele af Danmarks multilaterale bistand, bistanden via NGO’er mm. er regnet med. Det gælder også Danmarks kommende støtte til grøn energi i Kosovo til 131 mio. kr. Alt sammen i henhold til de globalt anerkendte OECD DAC-kriterier.

Farvel til Klimapuljen

Med finanslovsforslaget nedlægger regeringen den særlige og mere end 10 år gamle Klimapulje, fordi ”klimateksatser er i dag en helt integreret del af udviklingssamarbejdet og fylder på tværs af finansloven,” så ”principperne, der udgjorde fundamentet i Klimapuljen, nu er gældende for hele den grønne udviklingsbistand.” I stedet er der oprettet en ny konto, ”Global Grøn Omstilling”, dvs. indsatser rettet mod klimareduktioner, ikke -tilpasning. Her er det som hidtil Klima-, Energi- og Miljøministeriet, der har initiativret til at sætte indsatser i gang i tæt samarbejde med Udenrigsministeriet. På kontoen står 365 mio. kr. i FFL23. Det er reelt en lille nedgang på 10 mio. kr., fordi den tidligere Klimapulje var på 750 mio. kr., hvoraf halvdelen var øremærket klimatilpasning, den anden halvdel -reduktioner. I alt er der ifølge regeringen egne opgørelser på FFL23 i afsat 1,4 milliarder kr. i tilskud til klimareduktioner og ren energi i udviklingslandene.

Klima og miljø

Men mere til Den Globale Miljøfacilitet

Til gengæld lægger regeringen op til at fordoble det danske bidrag til Den Globale Miljøfacilitet (GEF), der blev etableret i 1992 for at sikre finansiering til en række globale klima- og miljøkonventioner. Det danske bidrag i 2023 til GEF bliver på 100 mio. kr. og budgetteres i perioden 2023-2026 til i alt til 800 mio. kr. Det er næsten en fordobling i forhold til den seneste opfyldning 2019-2022.

Private skal være med til at sikre Danmarks andel

”Regeringen arbejder for, at Danmarks bidrag til den internationale klimafinansiering fra og med 2023 vil udgøre mindst 1 pct. af det globale mobiliseringsmål på 100 milliarder dollar, der blev aftalt på COP15 i København.” Sådan lød det fra udviklingsminister Flemming Møller Mortensen, da FFL23 blev fremlagt.

Den ene pct. af de 100 milliarder dollar svarer til 7,4 milliarder kr. Altså et stykke over de 4,2 milliarder kr., regeringen i 2023 afsætter til grøn bistand, der både omfatter miljø og klima. For at nå målet vil regeringen mobilisere privat finansiering til den grønne omstilling.

300 mio. kr. til IFU

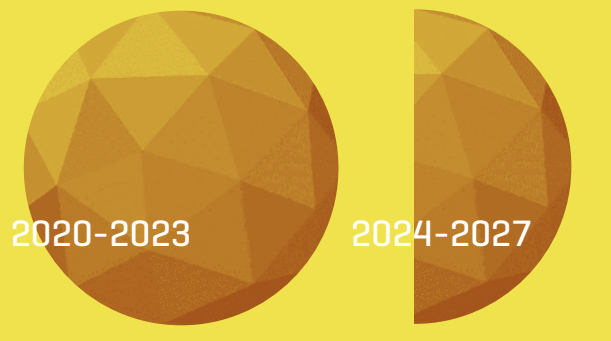
Derfor afsætter regeringen i 2023 300 mio. kr. til Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU). De skal bruges til at fremme private investeringer og projektudvikling i klima og grøn omstilling. Yderligere er der 100 mio. kr. til Danida Green Business Partnerships, der, som det hedder: ”skal mobilisere innovative partnerskaber mellem den private sektor og ikke-statslige aktører, der skal finde løsninger inden for grøn omstilling og inklusiv økonomisk udvikling.”

Klimabistanden spiser sig gradvist ind på den fattigdomsorienterede udviklingsbistand

OXFAM IBIS-ANALYSE, 1. SEPTEMBER 2022

Mindre til grøn klimafond

Trods de ekstra grønne millioner i 2023 falder Danmarks bidrag til Den Grønne Klimafond, en såkaldt finansieringsmekanisme under FN's klimakonvention (UNFCCC), der har til formål at støtte udviklingslandes grønne omstilling og klimatilpasning. Fonden står til et dansk bidrag på 100 mio. kr. i 2023, og regeringen forudser et samlet dansk bidrag på 400 mio. kr. til fondens 2. genopfyldning, der dækker perioden 2024-2027. Det er det halve af de 800 mio. kr., Danmark i alt ydede til fondens 1. genopfyldning, der dækker perioden 2020-2023.

Additional?

Det hører med til billedet, at regeringen med sit finanslovsforslag fastholder, at klimabistanden lever op til kravet om at være additional, selv om den finansieres inden for de 0,7 pct. af BNI til udviklingsbistand.

Modsat anfører kritikere som Oxfam Ibis, at klimabistanden ”gradvist spiser sig ind på den fattigdomsorienterede udviklingsbistand.” Den samlede klimabistand er ifølge Oxfam Ibis steget fra 700 mio. kr. i 2013 til 1,9 mia. kr. i FFL23 – svarende til ca. 9 pct. af hele udviklingsbistanden. Det får organisationen til at konkludere: ”Modsat løftet om, at klimabistanden skal være nye og ekstra midler, kan vi se, at klimabistanden udgør en stigende del af udviklingsbistanden.”

Fald i bevilling til fokusområde

I 2022 annoncerede regeringen et mål om, at den samlede indsats til nærområder, migration og skrøbelige stater i 2025 skal udgøre 7,5 milliarder kr. af udviklingsbistanden, og regeringen lagde ud med at løfte bistanden til området med 400 mio. kr. fra 2021 til næsten 5,6 milliarder kr. i 2022. Men den stigning rulles tilbage i FFL23, hvor der i alt afsættes 5,2 milliarder kr. til formålet.

Den varslede genopbygningsbistand til Ukraine betyder ellers, at den samlede støtte til "nærområder og freds- og stabiliseringsindsatser" står til et løft på 384 mio. kr. og når op på 1.254 mio. kr. i 2023. Også multilaterale bidrag til indsatser mod skrøbelighed får et løft på 39 mio. kr. til 514 mio. kr. i 2023.

Til gengæld står de ellers højprofilerede "nærområde- og migrationsindsatser" til et fald fra 640 mio. kr. i 2022 til 355 mio. kr. i 2023. Det går bl.a. ud over bevillingen til et retfærdigt og humanitært asylsystem (se afsnittet om flygtninge). I betragtning af regeringens stærke fokus på migration er det i øvrigt ganske opsigtsvækkende, at migrationsindsatserne var blandt de poster, der blev beskåret aller mest, da der i marts 2022 skulle findes 2 mia. kr. på 2022-bistandsbudgettet til at finansiere

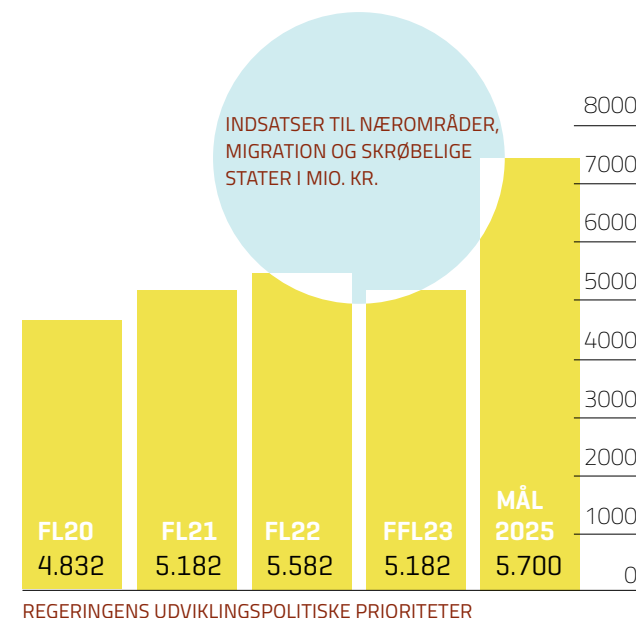
udgifter i Danmark til Ukraine-flygtninge. Migrationsindsatser for i alt 480 mio. kr. blev ikke bare udskudt, men sparet væk – eller "nedjusteret", som det officielt hedder. I dét lys bliver neddrogningen fra 640 mio. kr. på FFL22 til 355 mio. kr. i 2023 ekstra markant.

Den meget brede post "bilaterale indsatser i konfliktramte og skrøbelige lande samt flygtningerelaterede programmer i store værtslande" får også en voldsom barbering: Fra 899 mio. kr. i 2022 til 360 mio. kr. i 2023. Det betyder færre penge til lande som Afghanistan, Burkina Faso og Mali samt Palæstina. Danmarks samlede humanitære bistand, som regeringen også tæller med under "nærområder, migration og skrøbelige stater", fastholdes i 2023 på 2,7 milliarder kr. Det betyder reelt en nedgang, peger flere nødhjælpsorganisationer på, fordi nødhjælpskronerne udhules af stigende priser – især på fødevarer og transport – og en stigende dollarkurs. Samtidig omdirigeres store dele af den globale humanitære bistand til Ukraine fra andre hårdt ramte områder.

Migration, nærområder og humanitær bistand

Vi snyder ikke på vægtskålen

Trods faldet på 400 mio. kr. fra 2022 til 2023 fastholder regeringen 2025-målet om 7,5 milliarder kr. til nærområder, migration og skrøbelige stater, der – lige som klima – har regeringens stærke bevågenhed. Og de to ting hænger sammen. "Klimakrisen forstærker landenes skrøbelighed", hedder det i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter, der fremhæver indsatser på begge områder, men også understreger: "Vi snyder ikke på vægtskålen og tæller ikke de samme penge flere gange. Uagtet at der er gode synergieffekter på tværs af de to indsatsområder."

Flygtninge

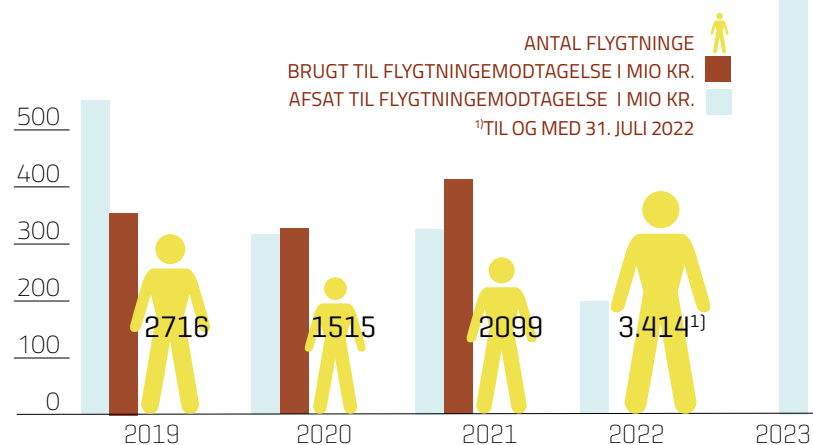
Danmark som nærområde

Danmark er blevet nærområde til et land i krig og har som en del af nærområdet en særlig forpligtelse til at hjælpe. Sådan har det lydt fra regeringen gentagne gange siden Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022. Og den hjælp skal finansieres af udviklingsbistanden. Det gælder også udgifterne til at modtage de ukrainske flygtninge, der søger til Danmark.

Resultatet er, at den del af den danske udviklingsbistand, der går til Danmark til at finansiere flygtningemodtagelse, eksploderer. Både i 2022 og i 2023. I 2022 var der afsat 324,4 mio. kr. på Finansloven på kontoen, men i marts annoncerede Udenrigsministeriet, at 2 milliarder kr. af den allerede planlagte udviklingsbistand i 2022 skulle sløjfes eller udskydes, så pengene i stedet kan dække udgifter til ukrainske flygtninge i Danmark i 2022. Og i 2023 forventer regeringen, at udgiften bliver endnu højere: 3.047 mio. kr. Så højt har beløbet ikke været siden 2016, og lander beløbet på det niveau, vil Danmark både i 2022 og 2023 igen blive den største modtager af dansk udviklingsbistand.

50.000 af mere end 5 mio. flygtninge til Danmark

Ved udgangen af august 2022 lød det officielle skøn, at ca. 13 pct. af Ukraines samlede befolkning var flygtet ud af landet – altså mere end 5 mio. mennesker. Ca. 31.000 af dem er søgt til Danmark, og regeringen forventer, at i alt ca. 50.000 – altså yderligere små 20.000 – ukrainske flygtninge vil søge til Danmark. Selv om det kun udgør 1 pct. af dem, der er flygtet fra landet, så er konsekvenserne for den danske udviklingsbistand enorme. Udgiften til flygtninge på mere end 3 mia. kr. vil i 2023 overstige Danmarks samlede humanitære bistand på 2,7 mia. kr. i 2023 og nærme sig Danmarks samlede bilaterale bistand på 3,6 mia. kr.

Flygtninge

”Sådan har vi altid gjort”

Regeringen fastholder, at der ikke er noget nyt i, at modtagelse af flygtninge i Danmark finansieres af udviklingsbistanden – sådan har det været siden 1990'erne. Regeringen understreger også, at det er helt i overensstemmelse med de internationale aftaler på området. Og det er korrekt, at det er internationalt accepteret, at udgifter til asylmodtagere de første 12 måneder efter deres ankomst kan betales af udviklingsbistanden. Det er grunden til, at flygtninge ankommet til Danmark i 2022 også belaster udviklingsbistanden i 2023.

Der har været bred politisk opbakning til, at Danmark skal åbne dørene for flygtninge fra Ukraine. Men mange har protesteret over, at hele udgiften skal finansieres over udviklingsbistanden. I lyset af at flygtningestrømmen til Danmark er stilnet kraftigt af siden de voldsomme måneder lige efter invasionen i februar, har flere også sat spørgsmålstegn ved regeringens forventning om, at yderligere næsten 20.000 ukrainske flygtninge vil søge til Danmark.

Bistand skal selvfølgelig gå til udviklingslande

JULIE KOCH, INTERNATIONAL DIREKTØR, MELLEMFOLKELIGT SAMVIRKE, ALTINGET, 5. SEPTEMBER

UNHCR vurderer ikke, at Rwanda har kapacitet til at overtage asylbehandling og flygtningebeskyttelse fra andre lande

ELISABETH HASLUND, TALSPERSON FOR FN'S FLYGTNINGEHØJKOMMISSARIAT, UNHCR. POLITIKEN 12. SEPTEMBER

Ikke-Ukraine-flygtninge til Rwanda?

Regeringen arbejder målrettet videre med planerne om at oprette et modtagecenter i Rwanda for asylansøgere til Danmark. I august annoncerede Udenrigsministeriet, at Danmark i løbet af 2022 vil åbne et projektkontor i Rwanda. Og i september 2022 aflagde to danske ministre endnu et besøg i Rwanda. Udviklingsminister Flemming Møller Mortensen og udlændinge- og integrationsminister Kaare Dybvad Bek annoncerede 9. september i en fælles erklæring med deres rwandiske værter ”en fælles ambition om at etablere en mekanisme for overførsel af asylansøgere fra Danmark til Rwanda.”

Håbet er at lande en aftale, der omfatter op mod 1.000 asylansøgere. Det svarer nogenlunde til det antal spontane asylansøgere – fraregnet ukrainere, Danmark forventer i 2022.

Ingen Rwanda-penge på FFL23

Selv om regeringens erklærede mål med at åbne det nye projektkontor i Kigali er at styrke samarbejdet med Rwanda, så står der absolut intet om dét, hverken i FFL23 eller i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter, der dækker til og med 2026, og der er heller ikke sat penge af til det.

Udgifterne til det nye modtagecenter tænkes formentlig dækket af bevillingen til et ”retfærdigt og humanitært asylsystem (ROHA), inkl. udsendelse”. Det er der i 2023 afsat 200 mio. kr. til, og det er noget mindre end de 300 mio. kr., der var afsat i 2022. Her er det i øvrigt værd at bemærke, at netop denne post blev nedjusteret med hele 230 mio. kr., da der i marts skulle findes besparelser på 2 mia. kr. på bistandsbudgettet for 2022 for at dække udgifter i Danmark til Ukraine-flygtninge. Det tyder alt sammen på, at planerne om udsendelse ikke realiseres med den fart, regeringen havde håbet på.

Afrika

UDVIDEDE PARTNERSKABER
SOM DANMARK HAR MED 7 LANDE, ALLE I AFRIKA

Burkina Faso
Etiopien
Kenya
Mali
Niger
Somalia
Uganda

Ghana
Mozambique
Sydsudan
Tanzania
Zimbabwe

UDFASEDE PARTNERSKABER
SOM PRIORITETSLANDE SIDEN 2015

Ukraine overhaler afrikanske lande

750 mio. kr. af den danske udviklingsbistand er i 2023 afsat til Ukraine, og det gør for første gang – måske nogensinde – et europæisk land til den største modtager af dansk udviklingsbistand. Faktisk peger meget på, at Ukraine overtager pladsen allerede i 2022. Medio september var der ifølge OpenAid udbetalt 391 mio. kr. til Ukraine i 2022, og det er væsentligt mere end til noget andet land.

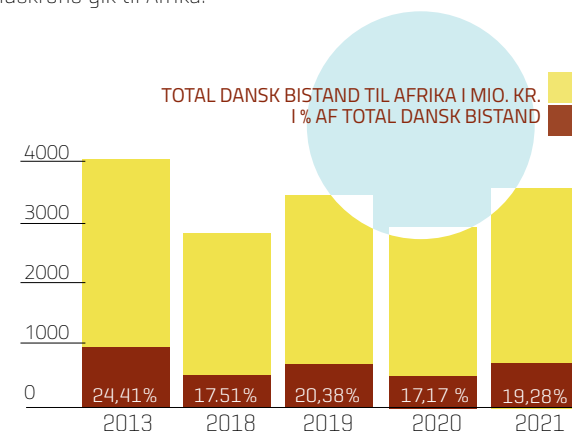
Det skal dog lige tilføjes, at et andet europæisk land, Danmark, både i 2022 og 2023 kommer til at modtage endnu flere danske bistandskroner end Ukraine, fordi udviklingsbistanden dækker udgifter i Danmark til at modtage flygtninge – også fra netop Ukraine.

Både den siddende og tidligere regeringer har i mange år ønsket at øge fokus på Afrika, og alle de syv lande, som Danmark har såkaldte udvidede partnerskaber med [tidligere kendt som prioritetslande], er da også afrikanske. Men samtidig har skiftende regeringer siden 2015 helt udfaset samarbejdet med tre tidligere prioritetslande i Afrika: Mozambique, Sydsudan og Zimbabwe, mens samarbejdet med to andre afrikanske prioritetslande, Ghana og Tanzania, er neddroget til såkaldte målrettede partnerskaber.

”Groft sagt kan man sige, at vi ikke bruger pengene dér, hvor vi kan få mest for dem. Det er sværere at arbejde i stater, der ikke er stabile, og hvor situationen hele tiden kan ændre sig.

ANNE METTE KJÆR, PROFESSOR I STATSKUNDSKAB, KRISTELIGT DAGBLAD, 9. SEPTEMBER 2022.

Det udtrykte ønske om øget fokus på Afrika er ikke for alvor slået igennem i den udbetalte bistand. Ganske vist steg den samlede danske bistand – inklusiv humanitær bistand – til Afrika fra 2020 til 2021 med mere end en halv milliard kr. til godt 3,5 mia. kr. Også Afrikas andel af den samlede bistand steg, nemlig med lidt over 2 pct.-point til godt 19 pct. Men der er stadig et pænt stykke op til niveauet fra tidligere. F.eks. var Danmarks samlede bistand til Afrika på over 4 milliarder kr. i 2013, hvor næsten hver fjerde danske bistandskrone gik til Afrika.

Farvel Tanzania – goddag Rwanda?

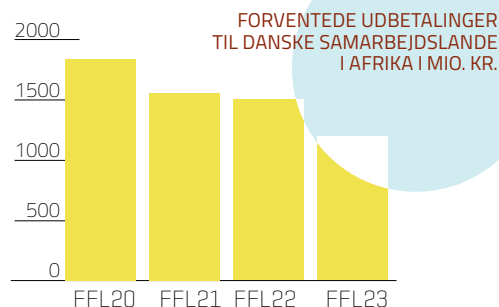
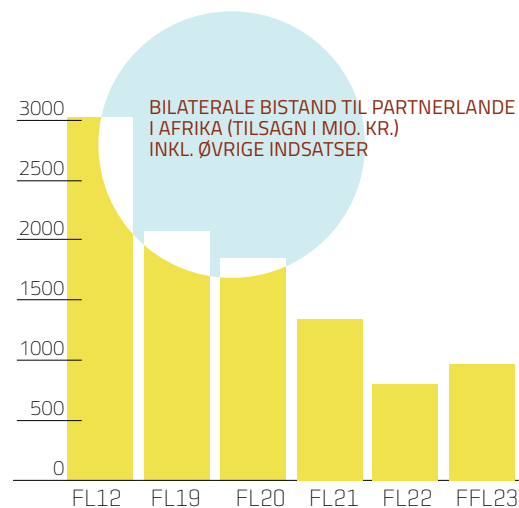
Så sent som i 2021 modtog **Tanzania** 296 mio. kr. i dansk udviklingsbistand, men beslutningen – også fra 2021 – om at neddroge partnerskabet med Tanzania til 'måltrettet' og lukke ambassaden i 2024 eksekveres hurtigt. I 2023 står Tanzania til et beskedent tilsagn på 50 mio. kr., der skal sikre en forsvarlig udfasning af 60 års dansk støtte. Herefter er det slut. Til gengæld er nabolandet Rwanda på vej ind i modtagerkredsen af dansk bistand i kraft af aftalen om et modtagecenter i landet for asylansøgere til Danmark. Men det varslede bistandssamarbejde med Rwanda omtales slet ikke i FFL23, selv om regeringen har bebudet åbningen af et dansk repræsentationskontor i Kigali med to udsendte i 2022 og et udviklingssamarbejde om grøn omstilling, ligestilling og korruptionsbekæmpelse. Faktisk er bistandssamarbejdet så småt i gang. I hvert fald blev der i 2021 udbetalt 36 mio. kr. i dansk bistand til **Rwanda**. De gik til programmer gennemført af FN's Udviklingsprogram (UNDP) og FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR).

Langsigtede tilsagn er faldende

Når der bliver færre lande, som Danmark har udvidede partnerskaber med, så vil en mindre del af udviklingsbistanden naturligt nok blive udbetalt i henhold til de langsigtede, bilaterale samarbejdsaftaler. I 2023 forventes det, at de samlede tilsagn til de syv lande i Afrika med udvidede partnerskaber vil lande på en lille milliard kr. Det er 245 mio. kr. mere end året før, men der er meget langt op til f.eks. 2012, hvor de samlede tilsagn på Finansloven til afrikanske prioritetslande var på over 3 milliarder kr. Udviklingen slår også igennem på de forventede udbetalinger til danske samarbejdslande i Afrika: I FFL20 blev de eksempelvis sat til næsten 1,8 milliarder kr. I FFL23 bliver det kun til godt 1,2 milliarder kr.

Mindre 'afløb' i skrøbelige lande

Regeringen har også en målsætning om at dreje den danske bistand væk fra nogenlunde stabile over til skrøbelige afrikanske lande, og det slår tydeligt igennem i landevalget. Det danske fokus i Afrika er rykket nord på til mere eller mindre skrøbelige lande i Sahel og på Afrikas Horn. Dét valg slår også – og ikke overraskende – igennem på den måde, at kup, kupforsøg og andre forviklinger gang på gang gør, at aftalte indsatser må udsættes eller helt aflyses. Da der i marts 2022 skulle findes 2 milliarder kr. på dette års bistandsbudget for at dække udgifter i Danmark til ukrainske flygtninge, kom de 200 mio. kr. da også fra udskudte indsatser i Burkina Faso og 70 mio. kr. fra Mali.

Afrikas Horn

Etiopien var i nogle år udsat til dét, man kan kalde den nye danske 'bistandsdarling' i Afrika: I 2018 blev det første – og meget ambitiøse – femårige landeprogram indledt med en ramme på 1,1 milliard kr. for perioden 2018-2022. Det skulle have været afløst af en ny femårig aftale fra 2023. Men det seneste års borgerkrig og andre udfordringer i Etiopien har gjort, at det første landeprogram har måttet forlænges i flere omgange, og et nyt tidligst ventes igangsat i 2025.

Somalia, Kenya og Uganda har alle udsigt til dansk bistand flere år frem. Også i de tre lande ventes nye landeprogrammer igangsat, når de igangværende udløber.

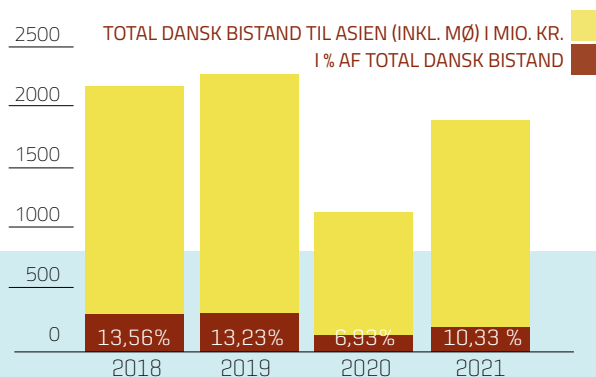
Sahel

Mali modtog så sent som i 2021 mere dansk bistand end noget andet afrikansk land, 505 mio. kr., selv om Mali i flere år har været ramt af uro, der i 2020 førte til, at militæret tog magten ved et kup for at slå ned på jihadist-oprøret i nord. Det direkte danske samarbejde med den maliske transitionsregering er derfor suspenderet. Det rammer også forberedelsen af et nyt landeprogram, der skulle være sat i gang i 2023.

Også i **Burkina Faso** er sikkerhedssituationen de seneste år blevet værre og værre pga. urolighederne i nabolandet Mali, og i januar 2022 tog militæret magten ved et kup. Også her er det danske stat-til-stat-samarbejde derfor sat i bero, indtil militærstyret præsenterer "en realistisk og acceptabel plan for demokratisk transition".

Niger har tidligere oplevet masser af kup, men gennemførte i 2021 sit mest vellykkede valg nogensinde. Der er stadig store udfordringer med sikkerheden, men et nyt dansk landeprogram til 800 mio. over fem år ventes iværksat i 2023.

Asien og Mellemøsten

Afghanistan toppede i 2021

Afghanistan var med 534 mio. kr. det største modtagerland af dansk udviklingsbistand i 2021. Det må siges at være noget overraskende, fordi den danske ambassade i Kabul blev rømmet og det statslige bistandsprogram indstillet, da Taliban overtog magten i august 2021. Men nu tyder alt på, at den danske bistand til landet, der i næsten et par årtier har været blandt hovedmodtagerne af dansk bistand, er på vej ned. FFL23 taler ikke om et nyt landeprogram med Afghanistan, men et nyt 'landeengagement' på forholdsvis beskedne 750 mio. kr. over fem år: 2023-2027.

Myanmar er fortsat ude i kulden, efter at militærkuppet i 2021 satte yderligere skub i den danske regerings beslutning om at udfase bistandssamarbejdet med Myanmar. Beskedne 15 mio. i tilsagn i 2023 er, hvad Myanmar kan se frem til de kommende fire år.

Syrien og nabolande var med 362 mio. kr. blandt hovedmodtagerne af dansk bistand i 2021, og regeringen lægger op til fortsat høje bevillinger. Den bilaterale, danske bistand til Syrien er i 2023 sat til 250 mio. kr., mens det samlede danske bistandsengagement i og omkring Syrien ventes at løbe op i mindst 700 mio. kr. ligesom i 2022.

Palæstina [Gaza og Vestbredden, herunder Østjerusalem]: Her fortsætter landeprogrammet for 2021-2026 til i alt 450 mio. kr. uændret med det ambitiøse mål at "understøtte realiseringen af en fredelig løsning på den israelsk-palæstinske konflikt".

Forhastet exit fra Bangladesh?

Allerede i FFL21 bebudede regeringen en udfasning af de tre resterende prioritetslande i Asien: Afghanistan, Bangladesh og Myanmar. En kort overgang i foråret 2022 så det ud til, at Bangladesh alligevel kunne blive inde i varmen. I hvert fald bebudede regeringen i sin udviklingspolitiske redegørelse i april en ny strategisk landeramme for Danmarks udvidede landepartnerskab med Bangladesh, og i samme måned besøgte udviklingsministeren, ledsaget af kronprinsesse Mary, Bangladesh. Men i juni blev Udviklingspolitisk Råd alligevel forelagt en plan om at nedrosle partnerskabet med Bangladesh til et målrettet partnerskab. En plan som Rådet i øvrigt anbefalede ministeren ikke at godkende, både fordi Rådet mente, at planen lagde op til en for hurtig udfasning, og – især – fordi Rådet overordnet mente, at Danmark skal opretholde et udvidet partnerskab med Bangladesh. Men i FFL23 står nedroslingen ved magt: Et nyt landeprogram med fokus på grøn omstilling og klimatilpasning ventes sat i gang i 2023. Det bliver på i alt 250 mio. kr. i perioden 2023-2026. Det betyder årlige udbetalinger på langt under 100 mio. kr. til landet, der i mange år var blandt hovedmodtagerne af dansk udviklingsbistand.

Fald i støtten til sundhed

Befolkning, sundhed og ligestilling har i flere år været et dansk fokusområde, men den post står samlet til et fald til 770 mio. kr. i 2023. Det er 125 mio. kr. lavere end i 2022, og det skyldes, at der i 2023 ikke er budgetteret med et tilsagn til Den Globale Fond for Bekæmpelse af Aids, Tuberkulose og Malaria, der i 2022 modtog et dansk tilsagn på netop 125 mio. kr. Det bragte Danmarks bidrag til fonden op på 375 mio. kr. for perioden 2020-2022.

Regeringen forventer et lignende bidrag for perioden 2023-2025, men altså først med tilsagn fra 2024. Det har allerede fået regeringens støttepartier til at kræve ekstra penge til Fonden i 2023 i lyset af COVID-19 og andre globale kriser.

I 2022 afsatte regeringen ud over de multilaterale bidrag til sundhed yderligere 170 mio. kr. til internationale sundhedskriser, primært COVID-19. Det er i 2023 reduceret til 30 mio. kr.

Den multilaterale bistand

Mere øremærkes

Migration samt klima og miljø. Det er danske mærkesager, der i stigende grad slår igennem i den danske multilaterale bistand gennem FN-systemet. Den bistand falder samlet en smule med næsten 50 mio. kr. fra 2022 og bliver i 2023 på 1.957,2 mio. kr. Danmark var tidligere kendt – og anerkendt – for at give en stor del af sine bidrag til FN-systemet som såkaldte kernebidrag, altså bidrag som organisationerne selv kan disponere over. Det står i modsætning til øremærkede midler, som er bundet til bestemte formål.

FN's Udviklingsprogram (UNDP): Så sent som i 2015 var næsten hele den danske støtte til UNDP kernebidrag, nemlig 330 ud af de i alt 345 mio. kr. fra Danmark, bl.a. ud fra et argument om, at UNDP brugte 90 pct. af kernebidragene i de mindst-udviklede lande. Den samlede danske støtte til UNDP er næsten uændret siden: I 2023 og årene derefter står UNDP til 350 mio. kr. fra Danmark, det samme som i 2022. Til gengæld er de danske kernebidrag til UNDP siden 2015 faldet dramatisk til 150 mio. kr. i 2022 og yderligere til 125 mio. kr. i 2023, hvor 25 mio. kr. som noget nyt øremærkes til UNDP's natur-, klima- og ener-

giindsatser. Samtidig fastholdes det øremærkede danske bidrag på 185 mio. kr. til migrationsindsatser af forskellige karakter.

FN's Børnefond (UNICEF): 150 mio. kr. står UNICEF uændret til i 2023 fra Danmark. Også her er hovedparten af de danske bidrag øremærkede til danske prioriteter: 100 mio. kr. til indsatser i Sahel og 10 mio. kr. til en ny innovationsenhed i Danmark på WASH-området, vand, sanitet og hygiejne.

Løft til uddannelse: Den danske multilaterale støtte til uddannelse får for andet år i træk et pænt løft i 2023 og lander på 387,5 mio. kr. Der er dog stadig langt op til de 534 mio. kr. i 2020. Løftet i 2023 skyldes især et nyt bidrag på 52,5 mio. kr. til "Øvrige multilaterale uddannelsesindsatser" med fokus på piger. I øvrigt er der uændret 250 mio. kr. til Global Partnership for Education og 10 mio. kr. ekstra til "Education Cannot Wait" (ECW), der får 85 mio. kr. i 2023. ECW blev etableret i 2016 for at sikre adgang til uddannelse i skrøbelige og konfliktramte lande.

Udviklingsbanker og -fonde: Står i 2023 næsten uændret til 739,8 mio. kr. Langt den største del – 573,5 mio. kr. – går til Den Internationale Udviklings sammenslutning (IDA), der er blandt verdens største udviklingsaktører med nye aktiviteter for ca. 210 milliarder kr. hvert år. Den Nordiske Udviklingsfond, som Danmark for nogle år siden var ved at lægge på is, står til 49 mio. kr. i 2023 til sine klima- og energiindsatser.

EU-bistand omlægges – og stiger: Dansk bistand til Den Europæiske Udviklingsfond (EUF) har igennem flere år været faldende. Den bliver i 2023 på 310 mio. kr. og ventes helt at stoppe i 2028. EUF finansierer nemlig EU's udviklingssamarbejde med de lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, der er omfattet af Cotonouaftalen, og den udløber i 2028, hvor hele det danske bidrag til EU-bistanden vil blive finansieret via Danmarks bidrag til EU's generelle budget. Her er den del, der går til bistand i 2023, sat til 2.323,2 mio. kr. – en stigning på mere end 500 mio. kr. i forhold til 2022.

IFU styrkes

Kontoen, der rummer Danmarks udviklingsbistand til den private sektor, vækst og erhvervsudvikling, hedder nu, "Partnerskaber for bæredygtig vækst og grøn omstilling". Trods det lange navn falder bevillingen fra 1.388 mio. kr. i 2022 til 1.263 i 2023. Midlerne går bl.a. til:

Industrialiseringsfonden for Udviklingslande (IFU): Står til usædvanlige høje tilsagn i 2023 på i alt 300 mio. kr. Heraf 50 mio. kr. til projektudvikling, 100 mio. kr. til "India Green Investment" og 150 mio. kr. til at fremme investeringer for at opnå Verdensmålene, især i Afrika og Ukraine. IFU slipper desuden i 2023 for at betale de sædvanlige 50 mio. kr. i udbytte til sin ejer, staten, fordi flere IFU-investeringer er ramt af bl.a. Ukraine-krisen.

Bæredygtig vækst

Danida Sustainable Infrastructure Finance (DSIF): Støtter infrastrukturprojekter, der ikke lader sig gennemføre på markedsvilkår. Får i alt 225 mio. kr. i 2023, en halvering i forhold til 2022, hvor DSIF i øvrigt mistede 340 mio. kr. af sin bevilling pga. Ukraine-besparelser.

Myndighedssamarbejdet: Støtten til sektorrådgivere og strategiske sektorsamarbejde står i alt til uændrede 238 mio. kr. i 2023.

Civilsamfund

Flere penge og opgaver

En lidt større del af udviklingsbistanden skal i 2023 kanaliseres gennem de danske civilsamfundsorganisationer: 1.068,5 mio. kr., og det er en stigning på 66 mio. kr. i forhold til 2022. De fleste penge, 785 mio. kr., går til de 18 danske CSO'er, der har såkaldte strategiske partnerskabsaftaler med Udenrigsministeriet for perioden 2022-2025, og det er en stigning på 56 mio. kr. Den stigning når i øvrigt også at komme til udbetaling i 2022, selv om den ikke var budgetteret på Finansloven for 2022. Der er også 5 mio. kr. ekstra til Civilsamfund i Udvikling [CISU], der i 2023 får 172,5 mio. kr. til udviklingsprojekter, som de ca. 270 organisationer, der er medlemmer af CISU, kan søge om støtte til. Også Center for Kirkeligt Udviklingsarbejde får et løft på 5 mio. kr. til 25 i 2023. De ekstra midler kommer fra en anden konto: Indsatser vedr. religions- og trosfrihed, der nu nedlægges. Støtten til Danske Handicaporganisationer, Dansk Ungdoms Fællesråd, Globalt Fokus og 92-gruppen forbliver uændret i 2023.

Et par nye initiativer fra 2022 fastholdes i 2023: Det gælder 15 mio. kr. til at øge civilsamfundets råderum og 50 mio. kr. af klimabistanden, der placeres i en pulje, der skal styrke lokale civilsamfundsorganisationers indsatser for klimatilpasning. Også denne pulje forvaltes af CISU. De

Oplysning

Op i gear efter COVID-19-chok

Efter et par år, hvor støtten til oplysningsvirksomhed har ligget underdrejet pga. den globale COVID-19-pandemi, som Udenrigsministeriet benyttede til helt at omlægge sin støtte, har nye oplysningsinitiativer taget form i 2022, så de er klar til at rulle ud: **Tingenes Verden:** Afløseren for Udenrigsministeriets Magasinet 360° (tidligere "Udvikling") blev lanceret i 2022. "Tingenes verden" er navnet på det nye medie, der de kommende år får et årligt Danida-tilskud på 2 mio. kr.

OpEn: Også Udenrigsministeriets nye oplysnings- og engagementspulje blev klar i 2022 med en årlig bevilling på 25 mio. kr., hvoraf de 20,5 mio. kr. fordeles til projekter og formidlingslegater. Modsat den gamle oplysningspulje forvaltes OpEn ikke af Udenrigsministeriet, men af Civilsamfund i Udvikling (CISU) og Fonden Roskilde Festival.

GLOBUS: Puljen for Globalt Engagement, Uddannelse og Samarbejde (GLOBUS) var den tredje nyskabelse i 2022. Puljen får 18,8 mio. kr. årligt, heraf skal de 10 mio. kr. som noget nyt støtte uddannelsesudveksling. De resterende 8,8 mio. kr. er øremærket 'cirkulære projekter', der afløser det tidligere Genbrug i Syd. GLOBUS forvaltes af Center for Kirkeligt Udviklingssamarbejde (CKU) og Ulandssekretariatet, fagbevægelsens udviklings- og bistandsorganisation.

I alt er der afsat 58,8 mio. kr. til oplysning i 2023, en pæn stigning fra 40 mio. kr. i 2022. Og et kæmpeløft fra de blot 4,7 mio. kr., der blev brugt på oplysning i 2020. Der er i 2023 også afsat 5 mio. kr. til "Kommunikationsplatforme for engagement", herunder Verdens Bedste Nyheder. Samt 8 mio. kr. til partnerskaber om kommunikation, bl.a. Danmarks Radios "Børnenes U-landskalender."

Til Danidas egen "løbende kommunikation om udviklingssamarbejdet" er der kun afsat 2 mio. kr. årligt, der bl.a. skal gå til digitale kampagner, og som måske ovenikøbet også skal bidrage til udvikling og drift af ministeriets egen hjemmeside, OpenAid.

Administration

Flere penge, men ikke flere folk

Rekordhøje 1,1 milliarder kr. bliver i 2023 afsat til "forvaltning, styring og kontrol af udviklingsbistanden," det, der tidligere blot hed administration. Det er 50 mio. kr. mere end i 2022 og en stigning på næsten 300 mio. kr. siden 2021. Langt det meste af stigningen skyldes imidlertid en regnskabsteknisk omlægning i 2021, hvorefter beløb til administration, der tidligere var opført på andre konti, nu opføres som udviklingsbistand. Det betyder med andre ord reelt ikke flere penge eller folk til opgaverne, men blot at en større del af ministeriets driftsudgifter kan medregnes blandt de poster, der får den samlede udviklingsbistand op på 0,7 pct. af BNI.

Regeringen har gentagne gange fortalt, at det er slut med flere besparelser på udenrigstjenesten, og at den er tilført flere midler. De samlede udgifter til udenrigstjenesten er da også steget mere end 700 mio. kr. siden 2020 og når i 2023 op på næsten 2,6 milliarder kr., hvoraf næsten halvdelen altså betales af udviklingsbistanden. Fra 2024 og frem er der udsigt til, at de samlede udgifter til udenrigstjenesten igen vil falde.

Værd at holde øje med....

Flygtninge: Kommer Danmark virkelig til at bruge de budgetterede 2 milliarder kr. i 2022 og 3 milliarder i 2023 til at modtage flygtninge?

Ukraine: I både 2022 og 2023 har Ukraine kurs mod at blive det største modtagerland af dansk udviklingsbistand (efter Danmark). Hvor meget af den danske bistand kommer Ukraine og dets nabolande til at modtage?

Rwanda: Bliver det bebudede danske repræsentationskontor i Rwanda åbnet og bilaterale udviklingssamarbejde sat i gang? Og åbner et modtagecenter for afviste asylansøgere i landet?

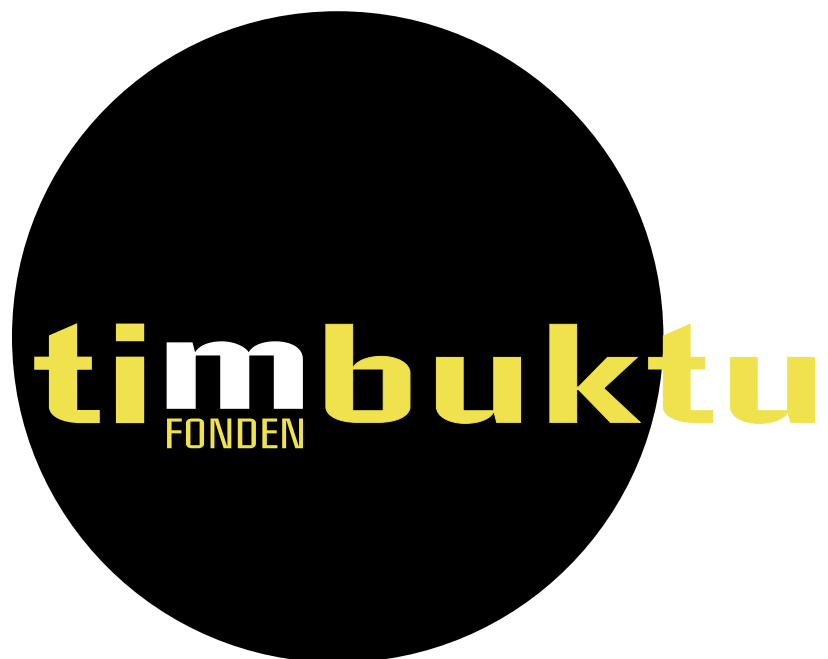
Kosovo og Bangladesh: Udviklingspolitiske Råd har frarådet ministeren at godkende planerne for neddrøling af bistanden til Bangladesh og et nyt bilateralt samarbejde med Kosovo. Lytter ministeren?

Nyt Udviklingspolitisk Råd: Den treårige periode for det siddende – og ret kritiske – råd udløber. Udnævner ministeren en ny formand?

Oplysning: De nye puljer, GLOBUS og OpEn, åbner for ansøgninger. Hvordan kommer de fra land?

Udviklingspolitisk redegørelse: Tandløs kaldte flere partier udviklingsministerens første redegørelse i foråret 2022. Bliver der mere bid i den næste? Og mere indflydelse til Folketingets partier, som de efterlyser?

TEKST

JESPER HELDGAARD
JHELDGAARD@GMAIL.COM

LAYOUT/DESIGN

KIT HALDING
/SURVIVALKIT.DK

UDGIVER

TIMBUKTU FONDEN,
OKTOBER 2022
WWW.TIMBUKTUFONDEN.DK

TRYK

PRINFO TREKRONER